

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 484/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Garom, advokátska kancelária, Prievozská 2/B, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základných práv a slobôd podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 21 ods. 1 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 396/2013-213 z 27. januára 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 207/2014 z 30. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základných práv a slobôd podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 21 ods. 1 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj

práv podľa čl. 6 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 396/2013-213 z 27. januára 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 207/2014 z 30. októbra 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval na strane žalovaného vo veci o vypratanie bytu. Návrh podalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) ako vlastníka nehnuteľnosti z dôvodu ukončenia služobného pomeru so sťažovateľom. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) návrh rozsudkom č. k. 6 C 290/10-69 z 29. novembra 2011 zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca naďalej komunikoval so sťažovateľom ako s nájomcom bytu a až po vyše šiestich rokoch podal návrh na vypratanie bytu, čo okresný súd považoval za konanie v rozpore s dobrými mravmi.

Krajský súd po odvolaní podanom ministerstvom vnútra predmetný rozsudok uznesením č. k. 6 Co 87/2012-90 z 30. marca 2012 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Konštatoval, že okresný súd vyvodil zo zisteného skutkového stavu nesprávny právny záver a uviedol, že súd nemôže s poukazom na rozpor s dobrými mravmi zamietnuť návrh vlastníka nehnuteľnosti na vypratanie bytu, ktorý bez právneho dôvodu užíva iná osoba. Predmetný byt je totiž služobným bytom, ktorého nájomcom môže byť iba ten, kto vykonáva prácu, na ktorú je nájom služobného bytu viazaný.

Okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 6 C 290/2010-143 z 12. marca 2013 uložil sťažovateľovi povinnosť vypratať predmetný byt v lehote 15 dní po tom, ako mu bude zabezpečený náhradný byt. Okresný súd uviedol, že sťažovateľ bol uvoľnený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru k 31. marcu 2004, o čom žalobcu neinformoval a naďalej zostal bývať v služobnom byte. Na základe uvedeného konštatoval, že sťažovateľ býval v predmetnom byte od 1. apríla 2004 bez právneho dôvodu.

Tiež uviedol, že ani na základe doplnenia dokazovania nezistil zmenu skutkového stavu, z ktorého by vyplynulo, že došlo k uzavretiu novej nájomnej zmluvy.

Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol v poradí druhý rozsudok okresného súdu potvrdený. V odôvodnení krajský súd uviedol, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že predmetný byt je služobným bytom vo vlastníctve Slovenskej republiky a v správe ministerstva vnútra. Ministerstvo vnútra a sťažovateľ uzavreli 21. júla 1993 nájomnú zmluvu, na základe ktorej bol predmetný byt odovzdaný do nájmu sťažovateľa na dobu jedného roka. Dodatkom č. 1 k nájomnej zmluve z 29. júla 1994 bola doba nájmu dojednaná na dobu trvania služobného pomeru sťažovateľa. Rovnako bolo preukázané, že služobný pomer sťažovateľa skončil 31. marca 2004 a že sťažovateľ napriek tomu predmetný byt naďalej užíval. Krajský súd uviedol, že súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav, výsledky vykonaného dokazovania správne vyhodnotil a vec správne právne posúdil. Odvolacie námietky sťažovateľa týkajúce sa nevykonania dôkazov, ktoré súdu navrhol, v dôsledku čoho mu mala byť odňatá možnosť pred súdom, odmietol ako nedôvodné.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Namietal, že ako žalovaný nebol v konaní vypočutý napriek tomu, že bol na pojednávaniach osobne prítomný, v dôsledku čoho mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Taktiež namietal, že okresný súd a krajský súd vec nesprávne právne posúdili. „*Doplnením dôvodov dovolania*“ z 28. júla 2008 sťažovateľ doplnil svoju argumentáciu o dôvody týkajúce sa neúčinnosti dodatku č. 1 k nájomnej zmluve z 29. júla 1994. Tento podľa názoru sťažovateľa nebol podpísaný jeho manželkou a sám sťažovateľ ho podpísal pod nátlakom.

Sťažovateľom podané dovolanie bolo odmietnuté napadnutým uznesením najvyššieho súdu. K námietke sťažovateľa, že nebol vo veci vypočutý, najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k veci už pred prvostupňovým súdom. V tejto veci nariadil súd prvého stupňa viacero pojednávaní, na ktorých bol sťažovateľ osobne prítomný aj so svojou advokátkou. Rovnako tak sa sťažovateľ vyjadril k samotnej žalobe a k výpovediam svedkov. Jeho advokátka sa spoločne so sťažovateľom aktívne

zúčastňovala pojednávani, no ani raz nenavrhl, aby súd sťažovateľa vypočul. Vzhľadom na uvedené nebola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd ďalej uviedol, že nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím dôvodom, samo ale prípustnosť dovolania nezakladá. Prípustnosť dovolania sťažovateľa teda nebolo možné vyvodiť ako z § 238 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), tak ani z § 237 Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania sa napadnutým rozsudkom krajského súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti nezaoberal.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namieta, že všeobecné súdy vychádzali pri svojom rozhodovaní vo veci z neúčinného právneho úkonu. Dodatok č. 1 k nájomnej zmluve, ktorý bol uzatvorený 29. júla 1994, nenadobudol účinnosť, pretože nebol podpísaný sťažovateľovou manželkou, ktorá v uvedenom dodatku vystupovala spoločne so sťažovateľom ako nájomca. V dôsledku uvedeného nemali všeobecné súdy v zmysle zásady iura novit curia dodatok č. 1 k nájomnej zmluve, ktorým bola doba nájmu dojednaná na dobu trvania služobného pomeru sťažovateľa, vôbec brať do úvahy. K tejto svojej argumentácii sťažovateľ ďalej uviedol, že k podpísaniu dodatku č. 1 k nájomnej zmluvy bol donútený nátlakom. Z nájomnej zmluvy podpísanej 21. júla 1993 nevyplýva, že by nájom predmetného bytu bol viazaný na služobný pomer sťažovateľa. Navyše, nájomcom bola aj sťažovateľova manželka, ktorá nebola v služobnom pomere, z čoho vyplýva, že nemohol byť založený nájomný vzťah k služobnému bytu. Okrem toho sťažovateľ vykonával prácu pre Zbor národnej bezpečnosti, ktorý v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v znení neskorších predpisov mal vydať súhlas na uzatvorenie nájomnej zmluvy. Zbor národnej bezpečnosti však žiaden takýto súhlas nevydal. Na uvedené skutočnosti všeobecné súdy pri svojom rozhodovaní vo veci vôbec neprihliadali, v dôsledku čoho porušili sťažovateľove v petite sťažnosti označené práva.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že podľa § 1 ods. 5 zákona č. 189/1992 Zb. o úprave niektorých pomerov súvisiacich s nájmom bytov a s bytovými náhradami v znení platnom a účinnom v dobe podpisu nájomnej zmluvy povahu služobného bytu stráca byt vtedy,

keď nájomca služobného bytu prestal vykonávať prácu, na ktorú je nájom služobného bytu viazaný, a prenajímateľ do troch mesiacov nevypovedal nájom. Novelou zákona bolo síce toto ustanovenie zo zákona vypustené, avšak v zmysle prechodného ustanovenia § 13a tohto zákona právna povaha bytov, ktoré sú vo vlastníctve štátu a nájomné vzťahy k nim, ktoré vznikli pred 1. decembrom 2001, zostávajú nezmenené. Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol zo služobného pomeru uvoľnený k 31. marcu 2004 a ministerstvo vnútra do troch mesiacov, t. j. do 30. júna 2004, nájom nevypovedalo, najneskôr v tom čase stratil byt charakter služobného bytu. Všeobecné sudy aj z týchto dôvodov vec nesprávne právne posúdili.

O existencii nájomného vzťahu medzi ministerstvom vnútra a sťažovateľom aj v nasledujúcich rokoch svedčí podľa sťažovateľa komunikácia medzi stranami a uhrádzanie platieb za byt z jeho strany. Strany medzi sebou dokonca komunikovali aj o prípadnom odkúpení predmetného bytu sťažovateľom, k čomu však napokon nedošlo.

Sťažovateľ ďalej poukázal na ustanovenie § 686 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého ak doba nájmu nie je dohodnutá, predpokladá sa, že zmluva o nájme sa uzavrela na dobu neurčitú. Vzhľadom na uvedené trval nájomný vzťah aj naďalej.

Sťažovateľ tvrdí, že až do času podania návrhu na vypratanie bytu nemal žiadne pochybnosti o jeho oprávnenom užívaní predmetného bytu. Navyše, komunikácia s ministerstvom vnútra u neho vyvolala dôvodné majetkové očakávania, keďže podľa vyjadrenia ministerstva vnútra splňal podmienky na odkúpenie bytu. Sťažovateľ sa aj po 31. marci 2004 o byt riadne staral a vybudoval si v ňom zázemie, obydlie a útočisko. Ani tieto skutočnosti však všeobecné sudy pri svojom rozhodovaní vo veci nebrali do úvahy.

Pokiaľ ide o sťažovateľovi poskytnutú bytovú náhradu, táto podľa jeho názoru nemôže byť spôsobilá nahradiť mu jeho obydlie a napraviť poškodenie jeho práva na ochranu obydlia a s tým spojeného práva na súkromie. Navyše, sťažovateľ mal možnosť predmetný byt odkúpiť.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a nálezom rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho právo na ochranu obydlia podľa čl. 21 ods. 1 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, právo na ochranu súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ako aj jeho právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu a napokon aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ústavy a čl. 6 dohovoru. V nadväznosti na to sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ zároveň navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom pre ich rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ako aj jej korešpondujúca rozhodovacia činnosť ústavného súdu formuluje v rámci práva na spravodlivý proces požiadavku náležitého odôvodnenia rozhodnutia. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie však automaticky neznamená povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Van de Hurk c. Holandsko z 19. 4. 1994). Garancie poskytované čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzujú konajúci súd poskytnúť špecifickú odpoveď na argumenty majúce rozhodujúci význam pre výsledok rozhodnutia (napr. rozhodnutia ESLP vo veci Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997 a vo veci Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). V tomto kontexte nebolo úlohou ústavného súdu skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľa bola zo strany krajského súdu a najvyššieho poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd a najvyšší súd zodpovedali, a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel ústavný súd k záveru, že predmetným rozhodnutiam nie je možné vyčítať svojvôľu ani arbitrárnosť.

V odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 6 C 290/2010-143 z 12. marca 2013, t. j. proti druhému rozsudku okresného súdu v tejto veci, sťažovateľ namietal, že okresný súd nevykonal všetky ním navrhované dôkazy a že jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné. Krajský súd v napadnutom rozsudku podrobne poukázal na výsledky dokazovania vo veci a k námietke nevykonania dôkazov uviedol, že posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania. Krajský súd zároveň odkázal na svoje závery uvedené už v jeho prvom rozhodnutí v tejto veci a taktiež na skutočnosť, že sťažovateľom tvrdené uzatvorenie novej nájomnej zmluvy nemožno vyvodit' ani z ďalších ním predložených dôkazov. Podmienky uzavretia novej nájomnej zmluvy totiž nemohli byť dojednané s [REDAKOVANÉ] (tak ako to tvrdil sťažovateľ spoločne s ním navrhnutým svedkom), keďže táto v rozhodujúcom čase nebola v štátnozamestnaneckom pomere s ministerstvom vnútra. Krajský súd preto uzavrel, že súd prvého stupňa vo veci riadne zistil skutkový stav, výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotil správne a vec posúdil správne aj po právnej stránke.

Podobne sa aj najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľa, predovšetkým s námietkou týkajúcou sa nevykonania výsluchu sťažovateľa. V sťažovateľovej veci bolo nariadených viacero pojednávaní, na ktorých sa sťažovateľ so svojou advokátkou zúčastnil, navrhovali vykonanie dôkazov a vyjadrili sa ako k samotnej žalobe, tak aj k výpovediam svedkov. To, že sťažovateľova advokátka nenavrholo vypočutie samotného sťažovateľa, ktorý bol na pojednávaniach prítomný, nie je možné považovať za pochybenie konajúceho súdu. Rovnako jasne a dostatočne sa najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu vysporiadal s prípustnosťou sťažovateľom podaného dovolania podľa § 237 a § 238 Občianskeho súdneho poriadku.

Pokiaľ ide o sťažovateľovu argumentáciu, že dodatok č. 1 k nájomnej zmluve je neplatný, pretože ho nepodpísala jeho manželka, a tiež preto, lebo on sám ho podpísal pod nátlakom, je vhodné uviesť, že odhliadnuc od skutočnosti, že túto svoju argumentáciu sťažovateľ pred všeobecnými súdmi uplatnil prvýkrát až pred najvyšším súdom „*Doplnením dôvodov dovolania*“ z 28. júla 2008, a teda v čase konania na súdoch nižšieho stupňa a v čase vykonávania dokazovania vo veci túto argumentáciu nepredniesol, ústavný súd sa nad rámec už uvedeného vyjadrí aj k tejto časti sťažnosti.

Sťažovateľ namieta, že dodatok č. 1 k nájomnej zmluve je neplatný, na čo mali všeobecné súdy prihliadať z úradnej povinnosti v zmysle zásady *iura novit curia*. Ústavný súd konštatuje, že v prípade, ak by sťažovateľ dodatok č. 1 k nájomnej zmluve skutočne podpísal pod nátlakom, mohlo by za daných okolností ísť o absolútnu neplatnosť právneho úkonu. K tejto sťažovateľovej námietke je však nevyhnutné uviesť, že na to, aby všeobecný súd prihliadol na absolútnu neplatnosť právneho úkonu, bolo potrebné, aby sa sťažovateľ s tvrdením, že zmluvu podpísal pod nátlakom, obrátil už na okresný súd, ktorý by pre účely preukázania jeho tvrdení následne vykonal dokazovanie. Sťažovateľ však, ako už bolo uvedené, túto svoju argumentáciu uplatnil až pred dovolacím súdom, a teda súd prvého a druhého stupňa sa s ňou nemohli vysporiadať, a teda na ňu ani nemohli prihliadať. Pokiaľ ide o sťažovateľovu námietku týkajúcu sa toho, že dodatok č. 1 k nájomnej zmluve mala podpísať jeho manželka, je potrebné uviesť, že aj ak by všeobecný súd s odkazom na § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že dodatok č. 1 k nájomnej zmluve mala podpísať aj manželka sťažovateľa, v tejto časti by bolo možné uvažovať „iba“ o relatívnej neplatnosti právneho úkonu, keďže podľa prvej vety ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa § 145 ods. 1, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Tejto neplatnosti u relatívne neplatného právneho úkonu by sa mohol sťažovateľ domáhať v rámci všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby. Vzhľadom na uvedené ani námietky sťažovateľa týkajúce sa neplatnosti dodatku č. 1 k nájomnej zmluve, aj ak by sa na ne v konaní pred ústavným súdom prihliadalo, by na výsledku vo veci nič nezmenili.

Berúc do úvahy už uvedené skutočnosti a taktiež zohľadňujúc, že sťažovateľ mal podľa dodatku č. 1 k nájomnej zmluve sám do 5 dní od ukončenia svojho služobného pomeru túto skutočnosť nahlásiť prenajímateľovi, čo nespravil, a taktiež s poukazom na to, že sťažovateľovi bola poskytnutá bytová náhrada, na ponuku ktorej sťažovateľ nereagoval, dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť sťažovateľa podľa čl. 127 ústavy je potrebné odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Na základe týchto skutočností ústavný súd rozhodol o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016